PERSPEKTIV
Insikt i aktuella frågor
Augusti 2013

I DETTA NUMMER

RKR:s rekommendation 21

Kommuninvests kapitalisering

Redovisning av derivat och säkringsredovisning – kommentarer till RKR:s rekommendation

Under sommaren har Rådet för kommunal redovisning (RKR) publicerat sin rekommendation om redovisning av derivat och säkringsredovisning i kommuner och landsting. Vad innebär den och hur påverkas kommunala aktörer? Vi intervjuar RKR:s kanslichef Torbjörn Tagesson och tar del av synpunkter från tre ekonomi- och finanschefer.

För första gången ingick rundabordssamtal med de påverkade aktörerna som en del i det förberedande arbetet. ”Det är vanligt att vi tar in synpunkter från omvärlden när vi tar fram våra rekommendationer”, berättar Torbjörn Tagesson. ”Men att göra det så öppet och systematiserat som denna gång var nytt. Det är definitivt något vi vill använda oss av framöver, när frågorna är komplexa och det kan antas finnas olika infallsvinklar.”

Att kommunala ekonomi- och finanschefer har olika syn på säkringsredovisning var tydligt under arbetet, berättar Torbjörn Tagesson, som inte blir förvånad om RKR:s rekommendation, åtminstone delvis, möter kritik. Den avviker i förhållande till IFRS och K3, Bokföringsnämndens nya standardregelverk för större icke-noterade privata bolag, på en punkt. ”Vi tillåter under vissa specifika förhållanden att derivat som innehåller utställd optionalitet får användas som säkringsinstrument, men enbart om derivatet inte medför en risk för att i förväg okända och för kommunen negativa marknadsvärdeförändringar kan komma att uppstå.”

Ola Nyberg, finanschef i Malmö Stad, är tveksam till denna del av rekommendationen. ”Vi får förstås se hur praxis utvecklas, men eftersom kreativiteten och uppfinningsrikedomen är stor i den finansiella världen riskerar eftergifter att öppna för ännu mer kreativitet som kan leda till att någon kommun gör en riktigt dålig affär. Det är olyckligt om redovisningsprinciperna gör att en sådan affär kan tillåtas belasta kommande bokslut för många år framöver.”

En annan punkt som kan leda till debatt är hur man ska redovisa säkringsinstrument som upphör i förtid. Här har rådet valt att ansluta sig till K3 och medger därmed att realisationsvinsten/-förlusten tas direkt mot resultatet, i stället för att, som IAS39 föreskriver, periodisera resultatet över säkringsperioden. ”Motargumentet är att kommunen därmed kan välja att avsluta säkringstransaktionen i förtid och därmed påverka resultatet mellan åren”, säger Torbjörn Tagesson. ”Vi uppfattar inte det som ett tillräckligt starkt argument, men kommer naturligtvis att följa hur praxis utvecklar sig.” Torbjörn Tagesson påpekar att en sådan risk för resultatpåverkan alltid föreligger i en redovisningsmodell som bygger på värdering baserad på anskaffningsvärden och realisationsprincipen.

Torbjörn Tagesson hoppas att RKR:s rekommendation ska leda till en mer transparent och öppen redovisning, som ökar jämförbarhet mellan kommuner och förbättrar möjligheter att jämföra de olika alternativ för säkringsredovisning som står till förfogande. ”Jag tycker det är bra att vi lyckats få fram en reglering och normering på området och att den kom fram så att den träder i kraft samtidigt som K3, från 2014. Vi har betonat upplysningskravet, som vi menar är väldigt viktigt för att även utomstående ska kunna sätta sig in i dessa ofta komplexa transaktioner.”

”I stora delar blev rekommendationen som vi förväntat oss. Önskvärt vore om säkringsinstrument kunde marknads-värderas.”

Camilla Broo, Finanschef, Södertälje kommun

”Jag ser en risk för att kommuner med ’behov att styra sitt resultat’ kan lockas att realisera lämpliga derivat-positioner och resultatföra detta med stöd av rekommendationen.

Ola Nyberg, Finanschef, Malmö Stad

Södertälje: ”Kraven på tydlig dokumentation bör leda till ökad förståelse för produkterna som används i riskhanteringen”

Camilla Broo, Finanschef, Södertälje kommun

Vad tycker du om rekommendationen, delar du de övergripande slutsatserna?

Ja, jag delar i stort de slutsatser som rådet kommit fram till.

Vad får rekommendationen för konkret effekt för er?

Egentligen ingen. Vår gemensamma internbank kommer att kunna fortsätta bedriva en professionell skuldförvaltning och ränteriskhantering på ett kostnadseffektivt sätt för de olika portföljer vi förvaltar.

Vad har du för invändningar?

Jag anser att tillgångar och skulder bör få värderas enligt sitt rätta värde, dvs marknadsvärde, och inte enligt lägsta värdes principen. Men jag har förstått att nuvarande lagstiftning inte medger det. Jag har noterat att RKR har insänt hemställan om lagändring beträffande detta.

Vad ser du för konsekvenser för sektorn i stort? Blir det någon skillnad för små respektive stora kommuner/landsting?

Jag tror att konsekvenserna för sektorn hade blivit större om rekommendationen varit lika restriktiv som K3, eftersom jag förstått att flera kommuner använder sig av produkter som K3 innehåller ett förbud emot.

Den nya rekommendationen säger att säkringsförhållandet ska dokumenteras grundligt genom beskrivning och identifiering, vilket ställer krav på ingående förståelse för produkterna som används i riskhanteringen. Hos oss görs denna beskrivning redan idag. Kommuner med mer utvecklade treasury-funktioner är möjligtvis bättre rustade kompetensmässigt för detta.

Vad förväntar du dig på regleringshimlen framöver?

Regleringarna kommer att fortsätta. Närmast är EMIR som ska implementeras i höst där kommunerna ”enbart” blir rapporteringsskyldiga. Däremot förekommer det att vissa kommunala bolag som är finansiella motparter omfattas mer ingående av regleringarna från EMIR. Hur fort utvecklingen med central motpartsclearing kommer att gå är en annan fråga vi diskuterar hos oss.

”Rekommendationen öppnar för riskfylld redovisning.”

Ola Nyberg, Finanschef, Malmö Stad

Är RKR:s rekommendation som du förväntat dig?

Det är positivt att kommunsektorn får en gemensam rekommendation att utgå ifrån. Rekommendationen berör kanske inte alla kommuner men är väsentligt för de kommuner som arbetar med en aktiv finanshantering.

Håller du med om RKR:s slutsatser?

Jag har framfört synpunkter till RKR vad gäller vilka instrument som kvalificerar sig för säkringsredovisning, tyvärr har de inte beaktats. Jag har svårt att se någon kommunal särart som gör det nödvändigt att avvika från Bokföringsnämndens K3 när det gäller instrument som åtminstone delvis innehåller utställda optioner. Jag tycker det är märkligt att RKR tillåter att inte marknadsvärdera sådana instrument.

Jag anser också att om man stänger/avvecklar en säkringsposition i förtid utan att samtidigt avveckla den underliggande posten så bör det realiserade resultatet som huvudregel periodiseras över den ursprungliga säkringsperioden, i likhet med IAS 39. Denna princip var föreslagen i det första remissutkastet men har sedan ändrats vilket jag tycker är anmärkningsvärt. RKR:s linje är visserligen i detta fall att följa K3 men det kan göra att kommuner som vill ”styra sitt resultat” kan lockas att realisera lämpliga positioner i sin derivatportfölj och resultatföra detta med stöd av RKR:s rekommendation. Min hållning är att har man en gång börjat tillämpa säkringsredovisning så får man löpa linan ut med den positionen.

Vad får rekommendationen för konkret effekt för er?

Den påverkar nog främst hur vi skulle komma att dokumentera underlag för de säkringstransaktioner som inte har en omedelbar koppling till en underliggande balanspost, exempelvis framtida kassaflöden och framtida lånebehov. Här ser jag framför mig att det kan bli mer komplicerat och kräva dialog med revisorerna. Men det är normalt inget vi engagerar oss i, vår säkringshantering sker i princip uteslutande mot underliggande balansposter.

Vilka blir konsekvenserna för sektorn i stort? Blir det någon skillnad för små respektive stora kommuner/landsting?

Jag tror att fler kommuner kommer att använda sig av olika instrument för att kontrollera sina finansiella risker. Det som blir viktigt är att revisorerna gör enhetliga tolkningar av hur rekommendationen ska tillämpas. Särskilt när det gäller tolkning av hur säkringsredovisning får tillämpas på poster som inte omedelbart återfinns i balansräkningen. Genom en tydlig rekommendation som både den praktiserande redovisaren och revisorn utgår ifrån bör samsyn kunna uppnås, men man ska ha respekt för att det kan ta tid.

Vad gäller rekommendationer av detta slag är det viktigt att hålla på vissa grundläggande principer. Eftersom kreativiteten och uppfinningsrikedomen är stor i den finansiella världen riskerar eftergifter att öppna för ännu mer kreativitet som kan leda till att någon kommun gör en riktigt dålig affär. Är redovisningsprinciperna svaga kan en sådan affär tillåtas belasta kommande bokslut för många år framöver.

Västmanland: ”Bra att komplexa finansfrågor diskuteras och regleras/normeras.”

Fredrik Holst, Finanschef, Landstinget Västmanland

Är RKR:s rekommendation som du förväntat dig?

Jag tycker RKR och rekommendationen har landat på en lagom nivå. Det är viktigt med någon form av normering, eftersom användandet av derivat är ett svårt område som lätt kan leda till oönskade konsekvenser. Jag upplever också att RKR har lyssnat på de olika intressenterna under resans gång, exempelvis via rundabordssamtal.

Håller du med om slutsatserna?

I allt väsentligt, ja. För dem som inte jobbar med derivat på daglig basis kan det dock vara svårt att tränga igenom rekommendationen, för att förstå vikten av den och konsekvenserna om derivat hanteras felaktigt. Vi som jobbar med dessa frågor behöver bli bättre på att förklara området på ett enkelt sätt - redan i finanspolicyn måste det vara tydligt vilka risker man är exponerad mot och vad som händer vid olika scenarios.

Vad har du för invändningar?

Inga direkta. Som alltid när det kommer nyheter inom redovisnings-/regleringsområdet ställer det ökade krav på vår administration. I vårt landsting har vi diskuterat en del kring hur vi ska kunna begränsa skrivningarna/upplysningarna i ex. årsredovisningen. Det får inte bli så att årsredovisningen svämmar över av svårbegriplig finansiell information givet att vår huvuduppgift är hälso- och sjukvård. Samtidigt måste vi kunna pedagogisera och förklara de risker som finns i ex. finansförvaltningen.

Vilka blir de konkreta effekterna för er?

Det verkar som rekommendationen täcker alla områden där derivat kan vara aktuella för vår del och jag kan inte se att den ändrar vårt arbetssätt eller upplåningsstrategi. Dock krävs vissa förändringar i vår administration, exempelvis behöver vi utveckla dokumentationen i samband med affärsbeslut. När det gäller upplysningar som krävs har vi redan infört delar i årsredovisningen för 2012.

Vilka konsekvenser ser du för sektorn i stort?

Jag saknar tillräcklig inblick i hur utbredd derivatanvändningen är, särskilt bland mindre kommuner. Självklart blir det lättare för större kommuner/landsting att efterleva rekommendationen eftersom de har mer resurser inom finansområdet.

Överhuvudtaget är det bra att komplexa finansfrågor diskuteras och regleras/normeras när det bedöms nödvändigt. Det underlättar det långsiktiga arbetet för oss som jobbar med finansförvaltning i kommuner och landsting.

Läs mer

RKR:s rekommendation 21 finns för nedladdning på RKR:s hemsida: www.rkr.se

Utlåningsmarginaler, återbäring och kapitalisering – så möter Kommuninvest framtida kapitalkrav

I maj återfördes 2012 års resultat i Kommuninvest i Sverige AB till medlemmarna i Kommuninvest ekonomisk förening, i enlighet med den av föreningsstämman beslutade återbäringsmodellen. Återbäringen motsvarade 42 räntepunkter på medlemmarnas upplåning hos Kommuninvest. Förutom att kompensera medlemmarna för de högre utlåningsmarginaler Kommuninvest tar ut, innebär återbäringen att medlemmarna kunde bidra till den pågående förstärkningen av Kommuninvests kapital. Syftet är att nå det framtida nya kapitalkravsmåttet leverage ratio, som införs från och med 2018.

Bakgrund

Kommuninvests ägare fattade år 2009 beslut om att kapitaliseringen skulle höjas. Sedan dess pågår en kapitaluppbyggnad via resultatet (läs: högre marginaler i utlåningen från Kommuninvest i Sverige AB). Dessutom genomfördes 2010 ett kapitaltillskott via förlagslån. Sammantaget har detta lett till en kraftig ökning av det egna kapitalet och kapitalbasen i koncernen.

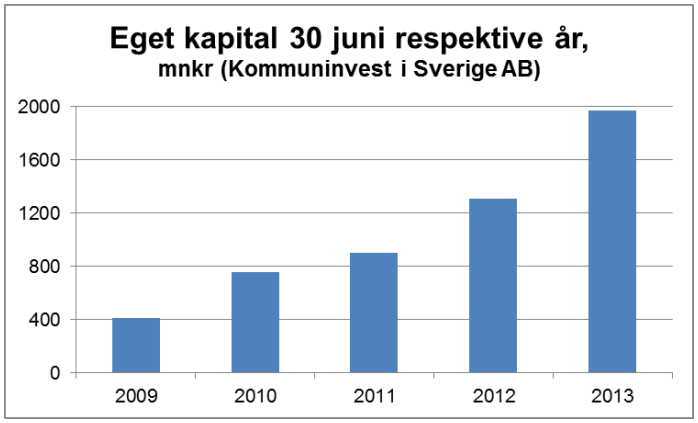

År 2011 och 2012 fattade föreningsstämman i Kommuninvest Ekonomisk förening beslut om en ny återbäringsmodell, vilket gör att de vinster som upparbetas i bolaget kan återföras till medlemmarna och därefter återinvesteras som nytt kapital.

Motsvarande 42 räntepunkter i återbäring

Genom beslut på 2013 års föreningsstämma har 2012 års överskott i Kommuninvest i Sverige AB i maj månad vidareutdelats till Kommuninvest ekonomisk förening och till föreningsmedlemmarna. Totalt delades 778 mnkr ut, motsvarande 42 räntepunkter på medlemmarnas upplåning hos Kommuninvest.

Medlemmarna har sedan betalat in nytt insatskapital i föreningen, som använts för att förstärka Kommuninvests kapitalbas. Detta innebar att kapitalbasen förstärktes med 768 mnkr i nytt aktiekapital. Den justerade kapitaliseringen, ett mått som Kommuninvest följer för att utvärdera färdplanen mot att nå det förväntade leverage ratio-kravet om 1,5 procent från 2018, uppgick den 30 juni 2013 till 1,03 procent, att jämföra med 0,93 procent vid årsskiftet.

Vad gäller saken?

Från den 1 januari 2018 införs ett nytt kapitalkrav i Europa, det s.k. *leverage ratio*. Leverage ratio innebär att kreditinstitut måste hålla sig med en minsta andel eget, förlustbärande, kapital, i förhållande till de genomsnittliga totala tillgångarna.

Kraven på hur stor leverage ratio blir kommer att variera beroende på kreditinstitutets riskprofil, nivåer om 1,5-4,5 procent har diskuterats. Besked om slutgiltiga nivåer kommer under 2016.

Kommuninvests mål är att nå en leverage ratio-nivå om 1,5 procent senast vid utgången av 2017.

För att möta leverage ratio-kravet har Kommuninvests ägare beslutat om en kapital-uppbyggnad. I första hand ska kapitaluppbyggnaden ske via resultatet, dvs. via högre lånemarginaler.

Det ökade resultatet i Kommuninvest återförs till medlemmarna/ägarna via en återbäringsmodell. 2013 blev återbäringen motsvarande 42 räntepunkter på medlemmarnas upplåning i Kommuninvest.

Enighet inom EU om leverage ratio

Viss klarhet har under första halvåret skapats kring leverage ratio. ”Vi vet nu att leverage ratio blir de facto riskdifferentierat”, säger Tomas Werngren, Kommuninvests VD. ”Det är välkommet och något vi och många andra förespråkat.”

Efter överläggningar mellan Europarådet, EU-kommissionen och Europaparlamentet, kunde så i mars finansmarknadens aktörer i alla fall delvis få besked. Beslutsfattarna har enats om att olika leverage ratio-nivåer ska etableras för kreditinstitut med olika affärsmodeller.. Tolkningen är att kreditinstitut med lågriskprofil kommer ha en lägre leverage ratio än kreditinstitut med en högre riskprofil.

Även om inga definitiva nivåer ännu fastställts, så tar Kommuninvest fasta på vad som tidigare diskuterats inom EU, med krav på förlustbärande kapital motsvarande 1,5-4,5 procent av de totala tillgångarna. Kravet för Kommuninvests del förväntas bli en leverage ratio om 1,5 procent.

Vill du diskutera innehållet? Kontakta din rådgivare!

Åke Nilsson
Finansrådgivare
010-470 88 22
ake.nilsson@kommuninvest.se

Nedim Murtić
Finansrådgivare
010-470 88 25
Nedim.murtic@kommuninvest.se

Johan Sigge
Finansrådgivare
010-470 88 29
johan.sigge@kommuninvest.se

Ann Sörman
Finansrådgivare
010-470 88 27
ann.sorman@kommuninvest.se

Ulf Selinder
Finansrådgivare
010-470 88 26
ulf.selinder@kommuninvest.se

Krister Frödin
Finansrådgivare
010-470 88 21
krister.frodin@kommuninvest.se

Sofia Frändberg
Finansrådgivare
010-470 88 24
sofia.frandberg@kommuninvest.se

Peter Persson
Finansrådgivare
010-470 88 30
peter.persson@kommuninvest.se

Fredrika Norman
Register Controller
010-470 88 30
fredrika.norman@kommuninvest.se

Pelle Holmertz
Chef Kundgruppen
010-470 88 61
pelle.holmertz@kommuninvest.se